

Wulff Joseph Wulff

Af Maria Kristiansen

Wulff Joseph Wulff (1809-1842) lagde grunden til en talrig slægt på Guldkysten og hans hus og grav kan stadig ses i Ghanas hovedstad, Accra. Wulff opholdt sig ofte på Frederiksgave og beskriver i citaterne nedenfor episoder fra livet på plantagen.

Wulff blev født i Randers den 23. april 1809 og kom til Guldkysten i november 1836, hvor han arbejdede som assistent og samtidig byggede sin købmandsgård Frederiksminde.

Den unge jøde brød sig meget lidt om Guldkysten, da han ankom i 1836. Men under sit ophold ændrede han opfattelse i en sådan grad, at han planlagde at blive boende på kysten efter endt tjeneste ved de danske besiddelser. Måske kan denne ændring tilskrives mulatten Sara Malm, som Wulff indgik et forhold til. Sara Malm fødte Wulff en datter og to sønner.

Wulff planlagde at rejse hjem til Danmark for at gense sin familie, så snart hans seksårige embedsperiode udløb. Men kun for en visit. Han ønskede nemlig at vende tilbage til Guldkysten og til det hus, Frederiksminde, som han havde bygget der. Men netop som de seks år var vel overståede, og planlægningen af et ophold i Danmark gav ham hjemve, døde han på Guldkysten af klimafeber den 16. december 1842.

Wulff blev efter afrikansk skik begravet i kælderen af Frederiksminde. Hans børn værnede om hans hus og minde, og Frederiksminde kom til at danne rammen om en talrig efterslægt. Både huset og Wulffs grav i kælderen eksisterer stadig i Ghanas hovedstad Accra.

Portræt af Wulff Joseph Wulff

Sara Malm, eller Tim Tam som hendes afrikanske navn lød

Wulffs hus Frederiksminde i Accra (foto Niels Bech 1967)

Ankomst til Guldkysten

Brev fra Wulff til sine forældre.

“

”Førend vi steg i Land, blev der fra Fortet saluteret som Svar paa vores Salut fra Skibet, som var 9 Kanonskud. Paa Fortets Altan blev vi paa det venskabeligste modtaget af de sig her opholdene Blanke, og mange Ønsker for hinandens fremtidige Liv og Helbred blev gjort. Man saa Glæden male sig i ethvert Ansigt, og man havde meget at fortælle hinanden, saavel om Rejsen som om det kjære Fædreland. Gouvernøren [Frederik Siegfried Mørch, guvernør 26. december 1834 – 18. marts 1839] var ved vor Ankomst ikke hjemme, men paa Plantagen Frederiksgave, der ligger 3 Mil oppe i Landet, og hvor der er en meget smuk Bygning for Fortets Embedsmænd, naar de ikke befinde dem vel og ønske at komme i den landlige Luft; og hen ved Kl. 8 Aften kom han herind, bærendes i en Hængemat af de kongelige Slaver, og efter en meget venskabelig Modtagelse gik vi til Taffels, hvorved vi Alle blev udmærket godt beværtede” (25)

Sygdom og rekreation på Frederiksgave

Lige såvel som andre danskere på Guldkysten døjede også Wulff med helbredsproblemer. I et af sine breve skrev han om maveproblemer og halsbrand, og om en hovedpine der blev ved at plage ham.

16. december 1836

”Men Hovedpinen vil ikke gaa eller forlade mig, hvisaarsag jeg i Morgen tager op til Plantagen [Frederiksgave] for at blive der en 14 Dage eller 3 Uger og maaske genvinde mit Helbred” (29)

18. december 1836

”Jeg mærkede i Gaar en betydelig Bedring, hvisaarsag jeg resolverede ikke at tage op til Plantagen, thi er min Upasselighed Varsel til den forestaaende Klimatsfeber, saa er det langt bedre, jeg bliver paa Fortet, hvor man kan vente en bedre Opvarnting og flittigere Tilsyn, og først efter Sygdommen kan det være meget godt at tage op i Landet” (30)

19. December 1836

”Det glæder mig, at jeg i dag ikke er taget til Plantagen. Jeg hører af Gouvernøren [Frederik Siegfried Mørch], der i dag kom herved, at det var meget usundt deroppe, regnede uafsladelig i 3 Dage, og den ene Assistent Herbst, som har været deroppe i 8 Dage og vilde gjøre sig en Promenade, var paa et hængende Haar bleven sønderrevet af en Tiger, der strøg ham lige forbi efter et stykke Vildt.” (56)

9. juli 1837

”Siden Bortsendelsen af mit sidste Brev har jeg rigtignok været oppe paa Kongens Plantage, hvor jeg omtrent laa i 14 Dage, i April Maaned, men jeg befandt mig der slet ikke vel, fordi jeg hele Tiden led af en meget stærk Diarré, der afkræftede mig meget.” (118f)

Rejsen til Frederiksgave**9. juli 1837**

”Rejser her til lands ere ikke alene kostbare, men slet ikke behagelige; man bliver baaret i en lang smal Kurv af Negere paa Hovedet; i denne Kurv maa man med Overkroppen sidde i en oprejst Stilling med Benene udstrakte; dette er en meget ubehagelig stilling, da man foruden at passe Balancen maa sidde med opspændt Parasol. Jeg yndede slet ikke denne Befordring og gik derfor største Delen af Vejen paa mine Ben. Man kan ikke klage over, at det gaar langsomt; thi ofte løbe Negerne i fuld Trav, og de 3 Mile til Plantagen tilbagelagde vi i 4 timer indbefattet Bedningen, som skete paa en meget høj Banke bestaaende af lutter Sten, som her kaldes for Legon; for resten gaar hele vejen igjennem Skove og Buskads.

Jeg havde til denne Tour 10 Negere, og det, der morede mig mest, var, at jeg tog ud om Natten Kl. 3, det var aldeles mørkt, det lignede meget stærkt og Fakler havde jeg foran. Scenen var derfor ganske morsom, og betragtede jeg Lynene, Faklerne og de ravnsorte nøgne Negere, var det som man vandrede underjordisk.” (118f)

Vilde dyr**9. juli 1837**

"Paa Plantagen saa jeg mange forskellige Slags Fugle og Dyr, og en Dag stødte jeg paa en af mine Vandringer paa en meget stor giftig Slange. En Neger, der gik i nærheden, kaldte jeg, han tog øjeblikkeligen sin Kapmesser og huggede Hovedet af den, den var meget sejglivet, og saavel Hovedet, hvoraf den bestandig vedblev at række en lang spids Tunge, som den øvrige Krop, hvilken han parterede i flere Dele, vedblev dog længe at bevæge og krympe sig. Hovedet, som Negeren satte paa en Pind, bad han mig siden modtage som en Foræring; jeg betakkede mig imidlertid for hans Godhed og forsikrede, jeg ingen Brug havde for det.

Jeg hører i Gaar af Forvalteren fra Plantagen, at Tigreren for meget kort Tid siden en Nat kom ind i Huset til ham og raslede med Laasen ved Døren. Han sprang strax op, da han formodede Tyve, og idet han kommer ud i sit bare Linned, spadserer Hr. Tiger meget rolig tilbage ned af Trapperne." (118f)

Drikkevarer**9. juli 1837**

"I de 14 Dage, jeg laa paa Plantagen, drak jeg en gruelig mængde Palmevin, og den Bedste foretrækker jeg langt foran Champagne. Paa min tilbagerejse udhvilede jeg i et Negerie. Borgmesteren i Byen kom strax med en Stol til mig og frembar Palmevin og Vand, jeg trakterede ham og de øvrige fornemme Negerer hver med en dansk Snaps. Hele Byen samlede sig for at se den Blanke, og mange Børn klyngede dem op til mig, medens andre græd og vare bange for mine store Barter. Da jeg igjen gik videre, maatte jeg tillade Borgmesteren at bære Parasollen over mig et godt Stykke, derpaa skiltes vi ad, idet han ønskede sin Herre en behagelig Rejse og bukkede med Ansigtet ned mod Jorden." (118f)

Plantagedrift

Brev fra Wulff til sin svoger Behrens.

3. september 1837

"Plantagevæsenet har her ingen Fremgang gjort i dette Aar, og der avles af Tobak og Kaffe langt mindre end i forrige Aar." (248)

Tur i Frederiksgaves omegn**14. maj 1839**

"For 14 Dage siden gjorde jeg i Selskab med de Andre her paa Fortet en Tour paa 2 à 3 Dage til den Kongelige Plantage Frederiksgave, hvor jeg ikke havde været siden min Klimatsyge. Ogsaa denne Gang besteg jeg Manna Bjerget i Selskab med den nye Gouvernør [Hans Angel Gjede, guvernør 19. marts 1839 – 18. august 1839] og gik op til en Negerby paa Toppen af Bjerget, som hedder Blekhuuse. Lige som vi kom i Byen, modtog alle Negerne os med deres Flindter og skjød en god halv Time til Ære for os og Glæde for dem. Midt paa Torvet sad vi under et stort Træ og drak Palmevin, som man bragte os fra alle Kanter. Her saa jeg 2 levende Krokodiller i et Vandsted; men kun smaa vare de. Ved Manna Bjergets Bestigning denne gang kunde jeg dog mærke, at jeg i Africa har mistet Endel af mine europæiske Kræfter, og flere hundrede tusinde Sveddraaber løb fra mig, inden vi naaede Bestemmelsesstedet; men Varmen var ogsaa den Dag nogle og fyrretyve Grader i Solen." (195f)

Guvernør Mørchs dødsfald på Frederiksgave 1839

Fra den 1. januar 1839 og tre måneder frem førte Wulff en dagbog, som han tilegnede sin søster Helene Valentin.

14. marts 1839

"Doctoren maatte i Dag tage op til den Kongelige Plantage, hvor Gouvernøren [Frederik Siegfried Mørch] efter Rygtet skal være temmelig syg. Det er aldeles ikke at undre over, da han saa rasende har svækket sit helbred ved stærke spirituøse Drikke." (233)

18. marts 1839

"I Aften Kl. 9 kom der Bud fra Doctoren paa den kongelige Plantage, at Gouvernøren [Frederik Siegfried Mørch] var saa slet, at han næppe levede Natten over." (234)

19. marts 1839

"Kl. 10 kom Doctoren med Gouvernøren [Frederik Siegfried Mørch] som Lig. Flaget blev strax hejset paa halv Stang og et Kanonskud affyret. Han døde om Morgenen Kl. 5½ efter nogen Stønnen; men for resten har han ligget i en Dvale i næsten 14 Dage. Drik og Ærgrelser har lagt ham i Graven. Hele Dagen har Negerinder og Mulatinder grædt over hans Lig og vedbliver dermed hele Natten. Hans Lig blev obduceret for muligen at spore Gift, men deraf var aldeles intet Spor." (234)

Alkohol

To år før guvernør Mørchs dødsfald på Frederiksgave beskrev Wulff ellers i et brev til sine forældre, hvorledes netop spiritus var medvirkende til at bevare et godt helbred på kysten.

19. juli 1837

"Munter er jeg alle Tider, og derfor sige Alle, jeg er en Mand for Kysten. I dette Klima maa man ikke tænke formeget over Fremtiden, lade Fem være lige, pleje sit Legem og Helbred godt og ikke drikke for lidet Spiritus. Alle som leve efter disse Regler, befinde sig ogsaa vel, medens de, som daglig gaar og ængster sig for Klimatet og ere bange for at drikke en Snaps, næsten daglig gaar og skranter og hænger med Næbet. Heden slapper en noget forfærdeligt, og for at være rask og vel skal man kun dygtig drikke Spiritus. Om man ogsaa drikker fra Morgen til Aften, saa sveder man det ligesaa hurtigt ud igjen. Jeg ærgrer mig over de Mennesker, der i Europa siger, man skal hytte sig fra stærke Drikke, og det er tvertimod det, der i et varmt Klima holder Liv i Folk, naar man kun tager sig nøje iagt for at gaa i Solen altformeget.

Bedste Forældre! De maa imidlertid ikke tro om mig, jeg er bleven en Fuldsnude, nej langt fra; men jeg har i de sidste 6 à 7 Maaneder rigtignok drukket mere, end jeg nogensinde forhen har gjort, det siger alt sammen ingenting." (127)

Guvernør Wilkens dødsfald**9. september 1842**

"Jeg havde siden Wilkens' [Bernhard Johan Christian Wilken, guvernør 24. maj 1842 – 26. august 1842] Ankomst hertil daglig været om ham, og vi bleve ret snart uadskillelige og fortrolige Venner. Næsten daglig kjørte eller red vi sammen. Saaledes ledsagede jeg ham ogsaa til den kongelige Plantage Frederiksgave, der desværre fremskyndte hans Klimatsyge og paafølgende Død.

Han vilde ikke høre mine Formaninger om Forsigtighed, marscherede hele Vejen op, medens jeg lod mig bære. Ogsaa der overfaldt Feberen mig voldsom, Wilkens spasede deraf, og Dagen derefter gjorde jeg Udflugt med ham til de omliggende private Plantager, men kun med megen ringe Lyst, mat og afkræftet; men jeg gjorde Alt for ham og skaanede kun lidet mit eget Helbred.

Efter 3 Dages ophold der begyndte Feberen at vise sig. Jeg lod ham bære ned og løb største Delen af Vejen ved hans Hængemaatte for at svøbe ham godt ind, da han led stærkt af Kulde." (279f)

Mens Wulffs feberangreb denne gang var forbigående, blev det Guvernør Wilkens endeligt. Wilkens døde den 26. august 1842.

Litteratur

Wulff, Joseph Wulff: "Da Guinea var dansk – Wulff Joseph Wulffs Breve og Dagbogsoptegnelser fra Guldskysten 1836-1842", udgivet af Carl Behrens, København 1917